

BILAG C2

Kristian Søby Kristensen og Lin Alexandra Mortensgaard: ”Stormagtskamp om Arktis udfordrer Danmark”.

Jyllands-Posten. 8.2.2021. Uddrag.

Kristian Søby Kristensen er seniorforsker ved Center for Militære Studier, Københavns Universitet, og Lin Alexandra Mortensgaard er forskningsassistent samme sted.

USA og Rusland ser i stigende grad hinanden som konkurrenter. Også i den arktiske region. Det stiller Danmark og rigsfællesskabet over for svære politiske udfordringer og hårde militære prioriteringer. Politisk skal et tæt forhold til USA fastholdes, samtidig med at risici for militær eskalation minimeres, det dansk-russiske forhold ikke forværres, og rigsfællesskabet fortsætter med at hænge sammen. Det er store ting at håndtere, og så på én gang. Danmark er i kraft af rigsfællesskabet en mindre arktisk magt fanget i en stormagtskonkurrence, hvor man er tvunget til at tage stilling, træffe beslutninger og påtage sig ansvar - for Arktis og for rigsfællesskabet. De militære valg kan have store politiske konsekvenser. Fordi de beslutninger potentielt er både risikable og omkostningsfulde, er stormagtskonkurrencen i Arktis fundamentalt politisk problematisk.

I det militære spil er både Sydgrønland og Færøerne centralt placeret. Men Danmark er ikke en central spiller. I havområdet mellem Grønland-Island-Storbritannien foregår f.eks. en intens jagt på russiske ubåde. At jage russiske ubåde er en eksklusiv sport med få deltagere, og Danmark er ikke i besiddelse af de militære kapaciteter, der fungerer som adgangsbillet. Danmark kan naturligvis investere i disse kapaciteter, men også danske kapaciteter kan medvirke til at drive et regionalt våbenkapløb fremad. I Nordatlanten er Danmark derfor på sidelinjen med begrænset viden og indflydelse.

Thulebasen, anlagt tilbage i 1951, er det tydeligste tegn på Grønlands langvarige militære betydning for USA. Men med USA's ændrede syn på Rusland forstærkes USA's behov for baser og baserettigheder i regionen. Det kan med kort varsel resultere i nye ønsker om amerikansk tilstedeværelse på rigsfællesskabets territorium, hvilket risikerer at puste til russisk paranoia og sætte mere fart i et arktisk våbenkapløb.

I september 2020 deltog et af Forsvarets fly sammen med norske, britiske og amerikanske flådefartøjer i en række øvelser i Barentshavet, tæt på vigtige russiske militære baser. Flådeøvelsen er bare et af flere eksempler på øget amerikansk militær tilstedeværelse og aktivitet i det arktiske område. Målsætningen med denne og lignende militære aktiviteter er at øve sig i at operere i det barske arktiske område og samtidig sende fælles signaler om evne og vilje til at afskrække og i sidste ende imødegå russisk militær magt i Arktis. Dansk deltagelse vakte naturligvis vrede hos den russiske ambassadør, men også undren blandt danske iagttagere. For hvorfor deltager danske fly i en øvelse, som Rusland vil finde aggressiv, når nu den danske udenrigspolitiske hovedmålsætning er at fastholde Arktis som et lavspændingsområde? Eksemplet understreger, hvordan danske målsætninger om arktisk lavspænding og et tæt dansk-amerikansk forhold risikerer at underminere hinanden. I takt med at USA skruer yderligere op for sine militære aktiviteter i Arktis, vil Danmark oftere blive stillet i tilsvarende situationer. Alliancepolitiske hensyn risikerer at gøre Danmark til part i konfliktoptrappende handlinger. Samtidig har måden, Danmark håndterer dem på, potentiale til at skabe intern splid i rigsfællesskabet, øge spændingen i regionen og udfordre den afgørende alliancerelation til USA.